

הזיכרון

סדרה אנתולוגית לשירה עכשווית
גליון מס' 47 | אביב 2002

הליקון 47

הזיכרון

מאיד אהרונסון | אמיד אור | מירון
 ח. איזקסון | זהר איתן | ישראל
 אלידז | סמיח אלקאסם | אורי
 בדנשטיין | נורית גוברין | שיימוס
 היני | חדוה הרכבי | דפי וייכרט |
 אילן ויס | נתן וסרמן | אדם זגייבסקי
 | נורית זרחי | רחל חלפי | וליאם
 בטלר ייטס | דרור כהן | תמי כץ
 לוריא | דנה לובינסקי | סבינה מטס
 | לואיס מקניס | אגי משעול | רוח
 נצר | אברהם סוצקבר | אריה סיון
 | דן ערמון | חוה פנחס'כהן | ריימונד
 קארבר | טראן קואנג קהאי |
 פאטריק קוואנה | פ. קול | מאיה
 קופרמן | ליאת קפלן | בנימין שבלי
 | ליאור שטרנברג | הרולד שימל

הזיכרון

סדרה אנתולוגית לשירה עכשווית
גליון מס' 47 | אביב 2002

הזיכרון

הזיכרון

Memory

הליקון - סדרה אנתולוגית לשירה עכשווית
בהוצאת עמותת הליקון לקידום השירה בישראל

גיליון 47, אביב 2002, תשס"ב

עורך: אמיר אור

עורכת אמנות: תמנע רוזנהיימר

מערכת: דן דאור, תמיר להברדלמסר, צביה ליטבסקי,
אגי משעול, יהונתן נדב, אירית סלע, דן ערמון, ליאת קפלן

התמונה בעטיפה: מאיר פרנקו, ללא כותרת, 1990.

בעקבות תמונות מהאלבום המשפחתי

סידור, ניקוד ועימוד: גופנה

עיצוב העטיפה: תמיר להברדלמסר

© כל הזכויות שמורות ל"הליקון", ISBN ■ 5935-2970

חברי ההנהלה הציבורית: ד"ר ליאורה ברש-מורגנשטרן (יו"ר), ארנון אורבך,
נויה אילין, אסתי דינור, נאוה דיסנצ'יק, מיקי צחר, רחל שביט, חוה כץ

HELICON Anthological Journal of Contemporary Poetry

Editor: Amir Or

Published by HELICON Society for the Advancement of Poetry in Israel
Partner of the European Network of Cultural Journals eurozine, www.eurozine.com

הקובץ יוצא בסיוע המנהל לתרבות ולאמנות, משרד התרבות, המדע והספורט
ובסיוע מנהל החינוך והתרבות, אגף התרבות והאמנויות, עיריית תל-אביב-יפו

מאיר פרנקו, ללא כותרת, 1990. בעקבות תמונות מהאלבום המשפחתי, שמן על דיקט, 80x65 ס"מ

ניתן לשלוח למערכת הליקון

שירים בנושאים הבאים:

■ זרות

■ מטמורפוזה

מען המערכת: ת"ד 6056, תל-אביב 61060

אין המערכת עונה בכתב על פניות כותבים או מחזירה כתבי-יד. שירים יש לשלוח בדואר רגיל, מודפסים ברווח כפול, בניקוד חלקי, בציון נושא הקובץ המיועד, שם המחבר, מען ומס' טלפון על כל שיר.

קבצים קודמים בסדרת הליקון

1 - אהבה	11 - שירה חדשה 94	21 - רשות היחיד ג'	31 - גורל	41 - חי צומח דומם
2 - להיות בן-תמותה	12 - מדרש	22 - עֵנֵים	32 - שירה חדשה 99	42 - אמת או לא
3 - מקום	13 - ארוטיקה א'	23 - רשות היחיד ד'	33 - שירפרוזה	43 - שירה חדשה 2001
4 - דיוקן עצמי	14 - ארוטיקה ב'	24 - שירה חדשה 97	34 - רשות היחיד ז'	44 - שער 2001 (עברית וערבית)
5 - דיוקן עצמי - שיחות	15 - שירה חדשה 95	25 - אובדן א'	35 - הבית	45 - חגיגה ומשתה
6 - אלוהים אלוהים	16 - רשות היחיד א'	26 - אובדן ב'	36 - גבר	46 - רשות היחיד ט'
7 - משפחה	17 - מיתוס ופולחן	27 - רשות היחיד ה'	37 - אשה	
8 - שירה ואמנות	18 - רשות היחיד ב'	28 - שירה חדשה 98	38 - שירה חדשה 2000	
9 - דמויות	19 - חלום	29 - הגוף	39 - מסע	
10 - אנטי	20 - שירה חדשה 96	30 - רשות היחיד ו'	40 - רשות היחיד ח'	

ספרים בסדרת הליקון לשירה חדשה

- חזי לסקלי / העכברים ולא גולדברג
- אמירה הס / בולע האינפורמציה
- חדוה הרכבי / האחר
- אמיר אור / פדיון המת
- נורית זרחי / כפר הרוחות
- חזי לסקלי / סוטים יקרים
- הרולד שימל / נכח
- דן ערמון / אבן
- זהר איתן / שיר-האי מתאמן בהטלת כידון
- אשר רייך / מוסיקת חורף
- שרון אס / אם ההר נעלמה
- ישראל אלירז / אש אטית
- רמי דיצני / ארץ החול
- נורית זרחי / מלון היפנודרום
- אגי משעול / ראה שם
- זלי גורביץ' / ספר הירח
- יעל גלברמן / אליבי
- נורית זרחי / התקררה עפה

ספרים בסדרת פגאסוס

- אלישבע גרינבאום / עֵרְף האור
- ליאור שטרנברג / חֶרֶשֶׁת הַיּוֹם
- ליאורה בינג-היידרק / חֶצְאֵי יַרְחִים

סדר הכתובים

13 אדם זְגִיבְסְקִי / קוּ מִסְפֵּר 4 - מפולנית: דוד וינפלד
 14 רות נצר / נפש הזיכרון היא שירת הנפש היא שירת הזיכרון (מאמר)
 19 אורי ברנשטיין / תְּצַלּוּמִים
 20 נתן וסרמן / אֲרַבְעָה שִׁירִים עַל כְּדִים סִינִיִּים
 21 דן ערמון / [אותו הָרֶף]
 22 בנימין שבילי / [נופל השלג]
 24 מירון ח. איזקסון / מה יִתֵּר
 26 הרולד שימל / מתוך "מסכת על הזיכרון" - מאנגלית: אירית סלע
 40 טראן קואנג קהאי / תְּחוּשׁוֹת שֶׁל יוֹם אָבִיב - וייטנאמית, מן התרגום האנגלי: אמיר אור
 41 אריה סיון / זְכָרוֹן יְלָדוֹת
 42 זהר איתן / פְּרָאֵל
 43 סבינה מסג / קִרְרָן
 44 לואיס מקניס / בועות סבון - מאנגלית: ליאור שטרנברג
 45 ליאור שטרנברג / דְּבִלִין
 46 ליאת קפלן / רשימות על זיכרון, יומן עבודה (מאמר)
 50 רות נצר / קְטָקוּמְבוֹת
 51 פ. קול / הַמְתִּים אֵינָם מְתִים
 54 נתן וסרמן / [יְדֵי הַבּוֹנֵג שֶׁל אָבִי]
 56 ריימונד קארבר / עוֹד תְּעֻלְמָה - מאנגלית: דורית ויסמן
 58 ישראל אלירז / בְּבֵית עוֹמֵד רֵיחַ שֶׁל תֵּה
 61 פאטריק קאָנְוֵאנָה / זְכָר אָבִי - מאנגלית: ליאור שטרנברג
 62 פאטריק קאָנְוֵאנָה / לְזִכְרָהּ שֶׁל אִמִּי - מאנגלית: ליאור שטרנברג
 63 נורית זרחי / גְּרִטֵּל
 64 דנה לובינסקי / שִׁירֵי הַיְלָדָה הַזֶּהָה
 66 דן ערמון / [עֵכָשׁוּ, כְּשֵׁאתָ]
 68 דרור כהן / נִיר־הַמְּשִׁייר, שִׁיר אֶהְבֶּה
 69 תמי כץ לוריא / שְׁאֲרִיזוֹת
 70 חדוה הרכבי / הַפְּרֹדוֹקְס הַזֶּה
 72 אמיר אור / מִכְתָּב מֵאֲנִמְקֵרִיג
 73 ויליאם בטלר ייטס / פְּחֻלוֹף שְׁנַיִם רְבוֹת - מאנגלית: גיל אלרואי
 74 מאיה קופרמן / מְנַת זְכָרוֹן
 75 אילן וייס / עֲרַפֵּל

76 אורי ברנשטיין / הַמְקוֹם הַהוּא לֵיד קְרָקְסוֹן
 78 מאיר אהרונסון / הַהִיסְטוֹרִיָה כּוֹיכְרוֹן, הַזִּיכְרוֹן כְּהִיסְטוֹרִיָה (מאמר)
 87 אריה סיון / אֲלֶגְבְּרָה לְמַתְחִילִים
 89 סמיח אלקאסם / 2000 לְפָנַי - 2000 לְסִפְיָה - מערבית: ששון סומך
 90 חוה פנחס-כהן / הָאֵי עֲלֵמָא
 92 פ. קול / Hiroshima mon amour
 95 שיימוס היני / מְמַשְׁלֵת הַפְּחַד - מאנגלית: ליאור שטרנברג
 97 שיימוס היני / שְׁזוּפִים - מאנגלית: אריאל זינדר
 98 זהר איתן / יוֹם הַזִּיכְרוֹן
 99 סבינה מסג / אֵלוּ הֵייתִי מְפַקֵּד הַחִיל
 100 נתן וסרמן / אודִיִסֵאוס
 101 אדם זְגִיבְסְקִי / לוּחַ שְׁחֻמֵט - מפולנית: דוד וינפלד
 102 נורית גוברין / הַמַּאֲבָק עַל הַזִּיכְרוֹן (מאמר)
 108 רחל חלפי / בְּבֵית הַחֲבוּי
 110 רפי וייכרט / מְקַף רִיק
 111 אגי משעול / הַלִּיכָה בְּעֵקְבוֹת פְּנִחָס שְׁדָה
 112 אברהם סוצקבר / [מִי יִשְׁאַר] - מיידיש: אשר גל

סדר התמונות

5 מאיר פרנקו / ללא כותרת, 1990
 11 מאיר פרנקו / ללא כותרת, 1988
 25 פנינה רייכמן / מכתב אהבה מס' 3, 1996
 30 פנינה רייכמן / מכתב אהבה מס' 6, 1996
 39 מאיר פרנקו / ללא כותרת, 1993
 55 מאיר פרנקו / ללא כותרת, 1990
 67 פנינה רייכמן / מכתב אהבה מס' 21, 1996
 77 פנינה רייכמן / מכתב אהבה מס' 30
 82 שמחה שירמן / עם הפנים לקיר, 1999
 84 פיליפ רנצר / היום שאבא פגש את אמא, 1999
 91 פראנס לבה-נדב ודרורה דומיני / מתוך סדרת כל מקום: כפרייהושע, 2002-1998
 107 פראנס לבה-נדב ודרורה דומיני / מתוך סדרת כל מקום: שער הגיא, 2002-1998
 113 מאיר פרנקו / ללא כותרת, 1989

זה הזמן לעשות מני על הליקון

הצעה מיוחדת: 33 ש"ח לגליון [במקום 50]

מה בה ליקון ?

שירה ואמנות בפרסום ראשון ובלעד:

גליונות נושא:

צילום מצב עדכני - שירה מהארץ ומהעולם על אהבה, משפחה, מיתוס ופולחן, חלום, שירה ואמנות, ארוטיקה ועוד.

רשות היחיד:

10 יוצרים תחת גג אחד:
3 משוררים עבריים, 3 לוועזיים (בתרגום),
3 יצירות קלאסיות (בתרגום) ואמן פלסטי אחד.

שירה חדשה:

ממיטב השירה הצעירה הנוצרת הארץ - בזמן אמיתי.

אל "הליקון-מנויים", ת.ד. 6056 תל אביב 61060

ברצוני להיות מנוי על הליקון - כתב עת לשירה ולקבל לביתי 6 גליונות בשנה + גליון מתנה

מצ"ב המחאה ע"ס 198 ש"ח

או

מצ"ב 3 המחאות רצופות ע"ס 66 ש"ח כל אחת

שם:

כתובת:

ת"ז:

טל:

ברצוני לקבל במתנה את הגליון שסימנתי כאן:

אהבה / להיות ברתמוחה / מקום / דיוקן עצמי / דיוקן

עצמי-שיחות / אלהים אלהים / משפחה / שירה ואמנות /

דמויות / אצט' / שירה חדשה 94 / מודש / ארוטיקה (א) /

ארוטיקה (ב) / שירה חדשה (ב) / רשות היחיד (א) /

מיתוס ופולחן / רשות היחיד (ב) / חלום /

שירה חדשה (ב)

הליקון

עמותה לקידום השירה בישראל

מה עוד בה ליקון ?

בית הספר לשירה:

מילגות למשוררים בראשית דרכם.

כיתות שירה בעברית ובערבית

הליקון מוציאים לאור:

סדרת הליקון לשירה חדשה

סדרת פגאסוס לשירה צעירה

שירשת:

אתר השירה הגדול בישראל

בשיתוף 'סנונית'

www.snunit.k12.il/shireshet

קברט הליקון:

אירועי שירה ומולטימדיה בתיאטרון 'תמונע'

משוררים, זמרים, שחקנים ורקדנים

כסטיבל שער לשירה צעירה:

שירה, אמנות, סדנאות ופורומים.

ספר פסטיבל ופעילויות בינתחומיות

נושאי המזנה בקובץ:

1. הזיכרון ככוח תודעה וכמערכת סימנים (עמ' 13-38)
2. זכרונות עבר וילדות (עמ' 40-49)
3. זכר המתים (עמ' 50-66)
4. זכרונות אהבה (עמ' 68-76)
5. זיכרון היסטורי (עמ' 78-101)
6. זכר משוררים ושירתם (עמ' 102-112)

מאיר פרנקו, ללא כותרת, 1988. בעקבות תמונות מהאלבום המשפחתי, שמן על נייר, 90 x 80 ס"מ

שבוע לפני מותו הטראגי של מאיר פרנקו, רצה בסיני, נפגשתי איתו לראשונה בדירתו היפה שמול גן מאיר כדי לבחור ביחד עבודות לקובץ זה. הגורל יודע להיות מוזר ומתעתע, ודווקא בקובץ שנושאו זיכרון והיזכרות אנו מוצאים עצמנו מול עבודותיו של יוצר שלפני רגע היה איתנו, והנה איננו. בהתחשב בכך שלא הכרנו קודם לכן, היה בפגישתנו משהו נוגע ויוצא דופן, שנשאר איתי וחזר אלי כמה פעמים בשבוע ההוא. גם בפגישה עצמה נכתו המוות והזיכרון: אלבום משפחתי, משפחת מהגרים מטורקיה, ששימש כהשראה לעבודות, הדמויות שליוו את ילדותו, ובעיקר התמודדותו עם מותה הטראגי והטרי כל כך של רעייתו, שוש קורמוש, רק ארבעה חודשים קודם לכן. על כל אלה שוחחנו בעדינות, בחום ובכאב, ועכשיו נותרה אותה פגישה קטנה ביום חול כזיכרון לאובדן נוסף.

תמנע רוזנהיימר

**הליקון אבלה
על הידצחו של
מאיר פרנקו.**

**עבודותיו המוצגות כאן
תהיינה לנו
כמצבה לזכרו.**

בחדמה ובצער

המערכת וההנהלה

בְּנוֹי־הַמַּפְשִׁיר, שִׁיר אֶהְבֶּה

לערנה

נְשָׂרְתִי כְּעֵלָה מֵעֲנָפֵי כָּל הָעֲצִים
וּבְשֶׁעֶרְךָ הִצַּתִּי סַעְרָה שֶׁל סָתוּ
לֹאֲשֶׁךְ הַכֹּתִים כְּלֶהְבֶּה אֶת שָׁמַי בֵּין־הָעֲרָבִים
בְּנוֹי־הַמַּפְשִׁיר, מְקוֹם
בו הַנְחָלִים זוֹרְמִים לְתוֹךְ עֲצָמָם.

28.9.1999

שִׁאֲרִיּוֹת

1.

מַעֲשֵׂי כְּשָׁפִים שְׁעֲשִׂינוּ זֶה בְּזוֹ
בְּשׂוּלֵי הַלַּיְלָה הַהוּא,
כְּלֹחֲתָן נוֹרֵד נְעוּלָה הַתְּשׁוּקָה
בְּקִצּוֹת הָעֲצָבִים.

2.

לְהַתְחַמֵּק

לְתוֹךְ תְּמוּנַת יַפְהִיָּה רוֹסִית בְּנוֹף.
קְנִדְיָנְסְקִי מְשַׁסֵּעַ אֶת הַחוֹשִׁים
לְתוֹךְ מְרַק תְּפוּחֵי אֲדָמָה,
וְאֲנִי חוֹשֶׁבֶת עַל הַהִתְכַּשְּׁפוֹת הַמְּפֹלָאָה שֶׁל הַגּוֹף לְעוֹד גּוֹף,
שֶׁהוּא כְּמוֹ זְכָרוֹן תְּלַת מְמַדֵּי בַּהֲכָרָה.

3.

סוֹף הַקִּיץ.

רִיחַ שֶׁל אֲבֹדוֹת בְּאוֹר,
בְּאֵלִימוֹת בְּלִתֵּי נִלְאִית
מִתְכַּלִּים הַיָּמִים
בְּתוֹדְעַת הַזְּמַן.

